

15.9.2005

Etelä-Suomen lääninhallitus

LÄNSSTYRELSEN I SÖDRA FINLANDS LÄN

Jakelussa mainituille

SOSIAALIPALVELUTILOJEN PALO- JA HENKILÖTURVALLISUUS

1. Yleistä

Sosiaalipalveluilla tarkoitetaan tässä kirjeessä kuntien, kuntayhtymien, yritysten, yhteisöjen tai yksityisten henkilöiden tuottamia lasten ja nuorten huollon, lasten päivähoiton, vanhusten, vammaisten, kehitysvammaisten, tai päihdehuollon sekä mielenterveyskuntoutujien palveluja tai muita vastaavia sosiaalihuollon palveluja.

Edellä mainittuja sosiaalipalveluita voidaan tarjota hyvinkin erilaisissa tiloissa, joissa palo- ja henkilöturvallisuusvaatimukset riippuvat sosiaalipalvelutiloina käytetyn tai siihen suunniteltavan rakennuksen paloluokasta, kerrosluvusta, tiloihin sijoittuvien henkilöiden määrästä sekä heidän toimintakyvystä pelastautua omatoimisesti rakennuksesta. Tärkeänä palo- ja henkilöturvallisuutta mittaavana tekijänä on toiminnan ympärivuorokautisuus. Rakennuksessa saattaa olla myös useampia käyttötaparyhmiä, jolloin rakennuksen turvallisuustasoa tulee tarkastella kokonaisuutena.

Yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta annetun lain mukaan yksityisen palveluntuottajan, joka jatkuvasti liike- tai ammattitoimintaa harjoittamalla antaa ympärivuorokautisia sosiaalipalveluja, on saatava lääninhallituksen lupa ennen toiminnan aloittamista tai olennaista muuttamista. Lupahakemuslomake sekä ohjeet ovat internetissä osoitteessa: www.laaninhallitus.fi/etela.

Usein sosiaalipalvelujen tuottajat eivät toimilupaa hakiessaan tiedosta sosiaalipalvelutiloihin liittyviä palo- ja henkilöturvallisuusvaatimuksia, jotka toimilupaa haettaessa saattavat tulla yllätyksenä. Myös pelastusviranomaiset kunnissa ja pelastustoimen alueilla ovat saattaneet tulkita näiden tilojen palo- ja henkilöturvallisuuteen liittyviä määräyksiä ja ohjeita erilailla, jolloin sosiaalipalvelujen tuottajille on saattanut syntyä käsitys eriarvoisuudesta. On kuitenkin selvää, että kaikille sosiaalipalveluja tuottaville yrityksille on turvattava yrittäjien oikeusturva sekä heidän oikeutensa yhdenvertaiseen ja oikeudenmukaiseen kohteluun eri puolella Suomea.

Tämän kirjeen tarkoituksena on ohjeistaa, helpottaa ja yhdenmukaistaa uusin sekä olemassa olevien sosiaalipalvelutilojen palo- ja henkilöturvallisuutta koskevien asioiden käsittelyä Etelä-Suomen läänin alueella. Kirjeeseen on koottu myös Suomen rakentamismääräyskokoelman osan E1 (Ympäristöministeriön asetus rakennusten paloturvallisuudesta) ne kohdat, joissa on asetettu vaatimuksia tai rajoituksia hoitolaitoksen sijoittamiseksi eri paloluokkaisiin rakennuksiin.

Birger Jaarlin katu 15, PL 150
13101 HÄMEENLINNA
Birger Jaarlin katu 15, PB 150
13101 TAVASTEUS
Puh./Tfn 02051 6121. Fax 02051 62153
etunimi.sukunimi@eslh.intermin.fi
förnamn.efternamn@eslh.intermin.fi

Ratapihantie 9, PL 110
00521 HELSINKI
Bangårdsvägen 9, PB 110
00521 HELSINGFORS
Puh./Tfn 02051 6131. Fax 02051 63052
etunimi.sukunimi@eslh.intermin.fi
förnamn.efternamn@eslh.intermin.fi

Salpausselänkatu 22, PL 301
45101 KOUVOLA
Salpausselänkatu 22. PB 301
45101 KOUVOLA
Puh./Tfn 02051 6141. Fax 02051 64120
etunimi.sukunimi@eslh.intermin.fi
förnamn.efternamn@eslh.intermin.fi

Sosiaali- ja terveysministeriö on julkaissut heinäkuussa 2005 oman turvallisuussuunnitteluoppaansa sosiaali- ja terveystuollon toimintayksiköille. Opas on tarkoitettu sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköille edistämään niiden varautumista palvelujen käyttäjien, vierailijoiden, henkilöstön ja toiminnan turvallisuuteen vaikuttaviin häiriötekijöihin. Oppaan lähtökohtana on pelastustoimen lainsäädännön edellyttämät toimenpiteet varautumisesta onnettomuus-, vaara- ja vahinkotilanteisiin ja niiden hallintaan. Oppaassa on esitetty hyvin palo-, henkilö- ja muuhun turvallisuuteen liittyvät asiat ja toimenpiteet, joita eri toimintayksiköiden tulee ottaa huomioon omassa toiminnassaan. Lisäksi opas antaa selkeät ohjeet kohteen pelastussuunnitelman laatimiseksi. Oppaan voi ladata internetistä osoitteesta:

<http://www.stm.fi/Resource.phx/publishing/store/2005/07/hm1120566345021/passthru.pdf>

(STM:n oppaita 2005:13 Turvallisuussuunnitteluopas sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköille)

2. Sosiaalipalvelutilat

2.1 Lasten ja nuorten huollon sosiaalipalvelutilat

Sosiaalipalvelutilat luokitellaan Suomen rakentamismääräyskokoelman E1:n käyttötapaluokituksen mukaan yleensä hoitolaitoksiksi, joissa tilat ovat ympärivuorokautisessa käytössä ja joissa on hoidettavia henkilöitä. Pelkästään se, että kohteessa on hoidettavia, ei tee vielä kohteesta hoitolaitosta. Tähän vaikuttaa esimerkiksi toiminnan laajuus. Hyvänä esimerkkinä tästä on esimerkiksi lastensuojeluun tarkoitetut sijaishuoltopaikat, joissa lapsen hoito ja kasvatusta on järjestetty oman kodin ulkopuolella, joko perhehoitona, laitoshoidona tai muulla tavalla esimerkiksi sairaalassa. Laitos- ja sairaalahoidossa on kyse hoitolaitoksesta, mutta perhehoidon osalta rajan vetäminen hoitolaitoksen ja normaalin perhehoitoiminnan välille on vaikeaa. Tämä johtuu usein siitä, että lastensuojeluyksiköistä käytetyt nimikkeet ovat nykyisin niin kirjavia, eivätkä ne anna aina todellista kuvaa niiden toiminnan todellisesta luonteesta. Tässä kirjeessä on käytetty lastensuojeluyksiköistä nimikkeitä, joita lastensuojelun yksityisten palvelujen valvontaryhmä omassa muistiossaan suosittelee. Kyseisen muistion voi ladata internetistä osoitteesta:

<http://pre20031103.stm.fi/suomi/pao/julkaisut/lastensuojelu/rapport3.htm>

Perhehoito tarkoittaa lapsen sijoittamista yksityiskotiin, jossa hoitoa annetaan *sijasiperheessä* tai *perhekodissa*. Sijasiperheet ovat tavallisia perheitä, joissa vanhemmat voivat käydä töissä perheen ulkopuolella. Tällaisessa toiminnassa ei ole kyse ammatillisuudesta, vaan toiminta perustuu normaaliin perheyhteisön toimintaan. Sijasiperheeseen voi olla sijoitettuna omien lasten lisäksi useampiakin sijoituslapsia. Koska kyse on yksityiskodista, ei tiloilta voi palo- ja henkilöturvallisuuden osalta vaatia kuin normaalin asuinrakennuksen paloturvallisuuteen liittyvien asioiden huomioimista.

Perhekoti nimikettä käytetään yleensä ammatillista perhehoitoa toteuttavista yksiköistä. Tällöin jompikumpi sijaisvanhemmista on koulutettu kasvattaja ja työskentelee sijoitettujen lasten hoitajana omassa kodissaan. Tällöinkin kyse on siis yksityiskotiin sijoitetuista lapsista, jolloin E1:n mukainen käytötapa on asuinrakennus. Perhekotitoimintaa voi siis toteuttaa P3 luokan kaksikerroksisessa rakennuksessa.

Suuremmissa toimintayksiköissä on kyse yleensä lastensuojelulaitoksista (lastenkodit, nuorisokodit, koulukodit tai perhekoti-yhteisöt). Näiden palo- ja henkilöturvallisuutta tulee tarkastella hoitolaitoksen käyttötavan mukaan. Mikäli tämän käyttötavan mukaisia tiloja sijoitetaan paloluokan P3 rakennukseen, tulee käyttötapaan kuuluvien tilojen sijaita ainoastaan rakennuksen ensimmäisessä kerroksessa ja hoidettavien paikkaluku saa olla korkeintaan 10. Jos kyseisen käyttötavan mukaisia tiloja halutaan sijoittaa myös rakennuksen toiseen kerrokseen, tulee rakennuksen paloluokan olla vähintään P2.

2.2 Lasten päivähoitotilat

Lasten päivähoito toteutetaan yleensä perhepäivä- tai päiväkotihoidona, joka voi olla myös ympärivuorokautista. Perhepäivähoidossa lasten hoito tapahtuu yleensä yksityiskodeissa, jolloin näitä tiloja koskevat normaalit asuinrakennuksen paloturvallisuusmääräykset. Mikäli päiväkotihoidotoiminta on ympärivuorokautista (ns. vuoropäiväkoti), tulee kyseisen rakennuksen palo- ja henkilöturvallisuus toteuttaa hoitolaitoksen vaatimuksia noudattaen. Tällöin rakennuksen paloluokan mitoittavaksi tekijäksi tulee yöhoitoa tarvitsevien lasten suurin lukumäärä. Tällä on vaikutuksensa etenkin P3 paloluokkaisen päiväkotirakennuksen käyttöön, sillä yöhoitoa tarvitsevien lasten lukumäärä voi olla korkeintaan 10. Lisäksi käyttötavan mukaisia tiloja voi sijaita vain kaksikerroksisen rakennuksen ensimmäisessä kerroksessa. Päiväkotirakennus, jossa hoitoa annetaan vain päiväaikaan, voidaan toteuttaa kokoontumistilan palo- ja henkilöturvallisuusvaatimuksia noudattaen.

2.3 Vanhusten asuin- ja sosiaalipalvelutilat

Vanhusten tarvitsemien sosiaali- ja terveydenhoitopalvelujen kasvu on johtanut siihen, että vanhuksille on rakennettu yhä enemmän palvelutalotyyppisiä asuinrakennuksia. Moni näistä rakennuksista ei kuitenkaan toiminnaltaan eroa varsinaisista palvelutaloista, joissa ns. ryhmäasunnoissa asuvat vanhukset saavat tehostettua palvelua niin sairaanhoidon kuin sosiaalipalvelujen osalta. Jossain määrin voidaan puhua jo ns. laitoshoidosta. Suurin osa asukkaista ja palvelujentarvitsijoista saattaa olla myös liikuntarajoitteisia, jolloin he eivät kykene omatoimiseen pelastautumiseen rakennuksesta tulipalon sattuessa.

Tällaisten rakennusten suunnittelun yhteydessä on laadittava Suomen rakentamismääräyskokoelman E1 kohdan 11.7 mukainen turvallisuusselvitys, joka sisältää myös rakennuksen asukkaiden ja käyttäjien liikuntakykyyn perustuvan poistumislaskelman (E1 kohta 10.7). Turvallisuusselvityksen perusteella määritellään rakennuksen rakenteet ja muut toimenpiteet riittävän turvallisuustason saavuttamiseksi. Mikäli turvallisuusselvitys osoittaa, ettei asukkaat kykene omatoimiseen pelastautumiseen rakennuksesta ja ettei ulkopuolisen avun saamisella voida taata asukkaiden nopeaa pelastamista palavasta rakennuksesta, tulee tällaiset kohteet varustaa tarkoituksenmukaisella automaattisella sammutuslaitteistolla.

Onnettomuustutkintakeskuksen julkaisema tutkintaselostus A2/1999 Y osa III : *Turvallisuustilanne vanhusten asumisessa ja suositukset sen parantamiseksi*, antaa hyvää pohjatietoa vanhusten asumismuodoista, heitä uhkaavista vaaratekijöistä, vanhusten asumisen paloturvallisuuden keskeisistä vaatimuksista sekä suosituksista sen parantamiseksi. Kyseisen tutkintaselostuksen voi ladata internetistä osoitteesta: <http://www.onnettomuustutkinta.fi/uploads/hj9jo.pdf>

2.4 Vammaisten ja kehitysvammaisten asuin- ja sosiaalipalvelutilat

Vammaisten ja kehitysvammaisten osalta on myös usein kyse liikuntarajoitteisuudesta ja toimintakyvyn heikentymisestä. Näiden ryhmien palvelu- ja asuntolatyyppisten rakennusten suunnittelun yhteydessä tulee laatia turvallisuus selvitys kuten kohdassa 2.3, minkä perusteella toteutetaan rakennuksen edellyttämä turvallisuustaso.

2.5 Päihde- ja mielenterveyskuntoutujien asuin- ja sosiaalipalvelutilat

Päihde- ja mielenterveyskuntoutujien asumispalveluissa on otettava erityisesti huomioon paloturvallisuus. Paloturvallisuutta koskevat rakentamismääräykset edellyttävät, että henkilöturvallisuuden kannalta vaativiin kohteisiin laaditaan turvallisuus selvitys. Oleellista selvityksessä on henkilökuntamitoitus ja henkilökunnan mahdollisuudet selviytyä yöllä asukkaiden turvaan saattamisesta palotilanteessa.

3. Hoitolaitosten sijoittaminen eri paloluokkaisiin rakennuksiin

Tarkasteltaessa tilojen ja rakennusten soveltuvuutta sosiaalipalvelutilojen tarpeisiin (hoitolaitos), tulee erityisesti kiinnittää huomiota ainakin seuraaviin asioihin:

- rakennuksen paloluokka (suunnittelija esittää ja pelastusviranomaisen/rakennustarkastusviranomaisen tarkastaa, hylkää tai hyväksyy)
- rakennuksen suojaustaso (alkusammutuskalusto, automaattinen paloilmoin, sprinklerilaitteisto)
- rakennustapa yleensä (esim. pintamateriaalit ja kerrosten lukumäärä)
- eri tilojen käyttötapa (hoidettavien lukumäärä ja sijoitus)
- poistumismahdollisuudet eri tiloista
- palokunnan toimintavalmiusaika ja toimintamahdollisuudet
- palotarkastukset ja muu valvonta, opastus, neuvonta, koulutus
- laaditut ennakkosuunnitelmat (turvallisuus selvitys ja pelastussuunnitelma)

3.1 Hoitolaitos paloluokan P3 rakennuksessa

P3 paloluokan rakennuksen kantaville rakenteille ei ole asetettu erityisvaatimuksia palonkeston suhteen. Riittävä turvallisuustaso saavutetaan rakennuksen kokoa ja henkilömääriä rajoittamalla rakennuksen käyttötavasta riippuen.

Tyypillinen P3 paloluokan rakennus on omakoti- tai rivitalotyyppinen asuinrakennus, jonka kantavat rakenteet (seinät ja katto) ovat yleensä puusta.

Hoitolaitoksen sijoittamiselle paloluokan P3 rakennukseen on asetettu seuraavia vaatimuksia ja rajoituksia:

- Rakennus voi olla kaksikerroksinen, mutta hoitolaitoksen käyttötapaan liittyviä tiloja, mukaan lukien hoidettavien yöpymistilat, saa sijoittaa vain rakennuksen ensimmäiseen kerrokseen. (E1. taulukko 3.2.2)
- Hoidettavien henkilöiden paikkaluku saa olla enintään 10. (E1. taulukko 3.2.2 Ohje)

- Yöpymistilojen pinta-ala (palo-osaston enimmäisala) saa olla enintään 400m². Muiden tilojen pinta-ala (palo-osaston enimmäisala) on rajattu 400m². (E1. taulukko 5.2.1)
- Poistumisteiden turvaamiseksi tai pelastus- ja sammutustöiden helpottamiseksi hoitolaitoksen majoitustilat (seinät ja katto) jaetaan majoitushuoneittain osiin EI15 osastoivin rakentein. (E1 kohta 5.2.2 ja taulukko 7.2.1) Myös majoitushuoneistojen ovien tulee olla vähintään EI15 luokan palo-ovia.
- Rakennuksen sisäpuolisten seinä- ja kattopintojen tulee täyttää vähintään seuraavat pintaluokkavaatimukset:(E1. taulukko 8.2.2)

D-s2 = rakennustarvikkeet, joiden osallistuminen paloon on hyväksyttävissä ja niiden savuntuotto on vähäistä

d2 = rakennustarvikkeet, joiden palaessa esiintyy pisarointia eivätkä sammu nopeasti eli eivät täytä d0 ja d1 pintaluokkien vaatimusta.

- Mikäli tila on varustettu automaattisella sammutuslaitteistolla, voidaan pinnoille sallia lievemmat pintavaatimukset. (E1 kohta 8.2.5)
- Lattiamateriaalille ei ole asetettu pintaluokkavaatimusta. (E1. taulukko 8.2.2)
- Kulkureitin enimmäispituus uloskäytävään on 30 m. (E1. taulukko 10.2.2, katso myös kyseisen kohdan ohje)
- Jokaiselta poistumisalueelta, joka on usein samalla palo-osasto, tulee yleensä olla vähintään kaksi erillistä tarkoituksenmukaisesti sijoitettua uloskäytävää (= yleensä poistumisalueelta suoraan ulosjohtava ovi) (E1 kohta 10.3.1)
- Enintään kymmenelle henkilölle tarkoitetussa hoitolaitoksessa voidaan katsoa riittäväksi myös yksi uloskäytävä. Lisäksi tulee tehdä myös varatie, joka voi olla uloskäytävää vaikeakulkuisempi reitti ulos. (E1 kohta 10.3.3, katso myös kyseisen kohdan ohje). Hoitolaitoksessa, jossa majoittuu huonokuntoisia tai liikuntavammaisia ei varatie ole riittävä.
- Uloskäytävät ja niille johtavat kulkureitit tulee yleensä varustaa turva- ja merkkivalaistuksella. (E1 kohta 10.6.4). Katso myös tulossa oleva sisäasianministeriön asetus poistumisteiden merkitsemisestä ja valaistamisesta. Luonnos sisäasianministeriön internetsivuilla osoitteessa: <http://www.pelastustoimi.net/> Kohdassa: Julkaisut - Valmisteilla.
- Rakennuksesta on tehtävä turvallisuusselvitys ja sen perusteella poistumislaskelma, mikäli rakennukseen sijoitetaan hoidettavia, joiden liikuntakyky tai muu toiminta on alentunut tai rajoittunut. (E1 kohta 10.7.1 ja 11.7)
- Tilat tulee varustaa sähköverkkoon kytketyillä palovaroittimilla. (E1 kohta 11.3.1)

- Sisusteissa tulee käyttää paloturvallisia tuotteita. Paloturvallisten sisusteiden valinnassa voidaan käyttää apuna VTT:n julkaisemaa tiedotetta: Sisusteiden paloturvallisuus. Nähtävillä netissä osoitteessa: <http://www.inf.vtt.fi/pdf/tiedotteet/1999/T1964.pdf>

Myös sisäministeriön kumoutunutta ohjetta A56 (Ohje sisusteiden paloturvallisuudesta) voidaan edelleen noudattaa suosituksena.

3.2 Hoitolaitos paloluokan P2 rakennuksessa

P2 paloluokan rakennuksen kantaville rakenteille on asetettu R30 (30 minuutin) palonkestovaatimus. Riittävä turvallisuustaso saavutetaan rakennuksen kokoa ja henkilömääriä rajoittamalla rakennuksen käyttötavasta riippuen. Lisäksi rakennuksen seinille, sisäkattojen sekä lattioiden pintaosien ominaisuuksille on asetettu vaatimuksia.

Tyypillinen P2 paloluokan rakennus on puurunkoinen liike-, toimisto-, tai hoitolaitosrakennus, jonka pintaverhoilussa on käytetty paloturvallisia materiaaleja.

Hoitolaitoksen sijoittamiselle paloluokan P2 rakennukseen on asetettu seuraavia vaatimuksia ja rajoituksia:

- Rakennus voi olla kaksikerroksinen ja hoitolaitoksen käyttötapaan liittyviä tiloja voi sijoittaa molempiin kerroksiin. Sijoitettaessa kyseisiä tiloja myös toiseen kerrokseen, on hoidettavien henkilöiden paikkaluku rajattu kuitenkin 25. (E1. taulukko 3.2.2)
- Mikäli hoitolaitoksen käyttötapaan liittyvät tilat, mukaan lukien hoidettavien yöpymistilat, sijoitetaan vain ensimmäiseen kerrokseen, on hoidettavien henkilöiden paikkaluku rajattu 100. Tällöin tulee kaksikerroksisessa rakennuksessa muistaa eri kerrosten välinen osastointi. (E1. taulukko 3.2.2, ohje ja kohta 5.1.2)
- Yöpymistilojen pinta-ala (palo-osaston enimmäisala) saa olla enintään 800m². Muiden tilojen pinta-ala (palo-osaston enimmäisala) on rajattu 1600m². (E1. taulukko 5.2.1)
- Poistumisteiden turvaamiseksi tai pelastus- ja sammutustöiden helpottamiseksi hoitolaitoksen majoitustilat (seinät ja katto) jaetaan majoitushuoneittain osiin EI15 osastoivien rakentein. (E1 kohta 5.2.2 ja taulukko 7.2.1). Myös majoitushuoneistojen ovien tulee olla EI15 luokan palovia.
- Rakennuksen sisäpuolisten seinä- ja kattopintojen tulee täyttää vähintään Bs-1, d0 luokkien vaatimukset:(E1. taulukko 8.2.2)

B-s1 = rakennustarvikkeet, joiden osallistuminen paloon on hyvin rajoitettu ja niiden savuntuotto on hyvin vähäistä

d0 = rakennustarvikkeen palaessa palavia pisaroita tai osia ei esiinny

- Lattiamateriaalin tulee täyttää D_{FL-s1} luokkavaatimus (= rakennustarvikkeet, joiden osallistuminen paloon on hyväksyttävissä ja joiden savuntuotto on rajoitettu. (E1. taulukko 8.2.2)
- Ulkoseinän ulkopinnan sekä tuuletusraon sisä- ja ulkopinnan luokkavaatimus on B-s1, d0 (E1. taulukko 8.3.4)
- D-s2,d2 luokan rakennustarvikkeita voidaan käyttää ulkoseinissä ja tuuletusraon ulkopinnoissa, mikäli rakennus on varustettu automaattisella sammutuslaitteistolla ja seinä on suunniteltu siten, että ulkoisen syttymisen aiheuttaman palon leviäminen on estetty riittävän tehokkaasti. (E1 kohta 8.3.5)
- Kulkureitin enimmäispituus uloskäytävään on 30 m. (E1. taulukko 10.2.2, katso myös kyseisen kohdan ohje)
- Jokaiselta poistumisalueelta, joka on usein samalla palo-osasto, tulee yleensä olla vähintään kaksi erillistä tarkoituksenmukaisesti sijoitettua uloskäytävää (= yleensä poistumisalueelta suoraan ulosjohtava ovi) (E1 kohta 10.3.1)
- Enintään kymmenelle henkilölle tarkoitetussa hoitolaitoksessa voidaan katsoa riittäväksi myös yksi uloskäytävä. Lisäksi tulee tehdä myös varatie, joka voi olla uloskäytävää vaikeakulkuisempi reitti ulos.(E1 kohta 10.3.3, katso myös kyseisen kohdan ohje). Hoitolaitoksessa, jossa maajoittuu huonokuntoisia tai liikuntavammaisia ei varatie ole riittävä.
- Uloskäytävät ja niille johtavat kulkureitit tulee yleensä varustaa turva- ja merkkivalaistuksella. (E1 kohta 10.6.4). Katso myös tulossa oleva sisäasianministeriön asetus poistumisteiden merkitsemisestä ja valaistamisesta. Luonnos sisäasianministeriön internetsivuilla osoitteessa: <http://www.pelastustoimi.net/> Kohdassa: Julkaisut - Valmisteilla.
- Rakennukselle ja siinä toteutettavalle toiminnalle on tehtävä turvallisuusselvitys ja sen perusteella poistumislaskelma, mikäli rakennukseen sijoitetaan hoidettavia, joiden liikuntakyky tai muu toiminta on alentunut tai rajoittunut. (E1 kohta 10.7.1 ja 11.7)
- Tilat tulee varustaa sähköverkkoon kytketyillä palovaroittimilla. (E1 kohta 11.3.1). Mikäli hoidettavien henkilöiden paikkaluku on suurempi kuin 25 tulee rakennus varustaa automaattisella paloilmottimella. (E1 kohta 11.3.2)
- Sisusteissa tulee käyttää paloturvallisia tuotteita. Paloturvallisten sisusteiden valinnassa voidaan käyttää apuna VTT:n julkaisemaa tietoa: Sisusteiden paloturvallisuus. Nähtävillä netissä osoitteessa: <http://www.inf.vtt.fi/pdf/tiedotteet/1999/T1964.pdf>

Myös sisäministeriön kumoutunutta ohjetta A56 (Ohje sisusteiden paloturvallisuudesta) voidaan edelleen noudattaa suosituksena.

3.3 Hoitolaitos paloluokan P1 rakennuksessa

P1 paloluokan rakennuksen kantavien rakenteiden oletetaan pääsääntöisesti kestävä palossa sortumatta. Rakennuksen kokoa tai henkilömäärä ei ole rajoitettu.

Tyypillinen P1 paloluokan rakennus on useampi kerroksinen asuin-, (kerrostalo), liike-, tai toimistorakennus, jonka kantavat ja osastoivat rakenteet ovat betonia ja tiiltä.

Hoitolaitoksen sijoittamiselle paloluokan P1 rakennukseen on asetettu seuraavia vaatimuksia ja rajoituksia:

- Yöpymistilojen pinta-ala (palo-osaston enimmäisala) saa olla enintään 800m². Muiden tilojen pinta-ala (palo-osaston enimmäisala) on rajattu 1600m². (E1. taulukko 5.2.1)
- Hoitolaitokset kuuluvat palokuormaryhmään alle 600 MJ/m², jolloin kantavien rakenteiden palonkestovaatimus on R60. (E1 taulukko 6.2.1 ja kohta 2.2.1 ohje)
- Poistumisteiden turvaamiseksi tai pelastus- ja sammutustöiden helpottamiseksi hoitolaitoksen majoitustilat (seinät ja katto) jaetaan majoitushuoneittain osiin EI15 osastoivin rakentein. (E1 kohta 5.2.2 ja taulukko 7.2.1) Myös majoitushuoneistojen ovien tulee olla EI15 luokan palovia.
- Rakennuksen sisäpuolisten seinä- ja kattopintojen tulee täyttää vähintään Bs-1, d0 luokkien vaatimukset:(E1. taulukko 8.2.2)

B-s1 = rakennustarvikkeet, joiden osallistuminen paloon on hyvin rajoitettu ja savuntuotto on hyvin vähäistä

d0 = rakennustarvikkeen palaessa palavia pisaroita tai osia ei esiinny

- Lattiamateriaalin tulee täyttää D_{FL}-s1 luokkavaatimus (= rakennustarvikkeet, joiden osallistuminen paloon on hyväksyttävissä ja joiden savuntuotto on rajoitettu. (E1. taulukko 8.2.2)
- Mikäli tila on varustettu automaattisella sammutuslaitteistolla, voidaan pinnoille sallia lievemmat pintavaatimukset. (E1 kohta 8.2.5)
- Rakennuksen ulkoseinässä tulee pääsääntöisesti käyttää vähintään Bs-1, d0 luokkan rakennustarvikkeita (E1. taulukko 8.31)
- Kulkureitin enimmäispituus uloskäytävään on 30 m. (E1. taulukko 10.2.2, katso myös kyseisen kohdan ohje)

- Jokaiselta poistumisalueelta, joka on usein samalla palo-osasto, tulee yleensä olla vähintään kaksi erillistä tarkoituksenmukaisesti sijoitettua uloskäytävää (= yleensä poistumisalueelta suoraan ulosjohtava ovi) (E1 kohta 10.3.1)
- Uloskäytävät ja niille johtavat kulkureitit tulee yleensä varustaa turva- ja merkkivalaistuksella. (E1 kohta 10.6.4). Katso myös tulossa oleva sisäasianministeriön asetus poistumisteiden merkitsemisestä ja valaisemisesta. Luonnos sisäasianministeriön internetsivuilla osoitteessa: <http://www.pelastustoimi.net/> Kohdassa: Julkaisut - Valmisteilla.
- Rakennukselle ja siinä toteutettavalle toiminnalle on tehtävä turvallisuus selvitys ja sen perusteella poistumislaskelma, mikäli rakennukseen sijoitetaan hoidettavia, joiden liikuntakyky tai muu toiminta on alentunut tai rajoittunut. (E1 kohta 10.7.1 ja 11.7)
- Tilat tulee varustaa sähköverkkoon kytketyillä palovaroittimilla. (E1 kohta 11.3.1). Mikäli hoidettavien henkilöiden paikkaluku on suurempi kuin 25, tulee rakennus varustaa automaattisella paloilmoinnilla. (E1 kohta 11.3.2)
- Sisusteissa tulee käyttää paloturvallisia tuotteita. Paloturvallisten sisusteiden valinnassa voidaan käyttää apuna VTT:n julkaisemaa tietoa: Sisusteiden paloturvallisuus. Nähtävillä netissä osoitteessa: <http://www.inf.vtt.fi/pdf/tiedotteet/1999/T1964.pdf>

Myös sisäministeriön kumoutunutta ohjetta A56 (Ohje sisusteiden paloturvallisuudesta) voidaan edelleen noudattaa suosituksena.

4. Hoitolaitosten ilmanvaihtolaitteistojen paloturvallisuus

Rakennusten ilmanvaihtolaitteistojen paloturvallisuus on toteutettava Suomen rakentamismääräyskokoelman E7 ohjeita noudattaen. Hoitolaitoksissa on syytä kiinnittää erityistä huomiota palon ja savukaasujen leviämisen estämiseen majoitushuoneistojen välillä sekä niiden ja muiden tilojen välillä.

- Majoitus ja hoitolaitostiloja ei saa yleensä yhdistää muita käyttötapa-ryhmiä palveleviin keskusilmanvaihtolaitteistoihin. (Yhdistelmärajotukset E7 kohta 4.1)
- Uloskäytäviä ei saa yhdistää keskusilmanvaihtolaitteistoihin. (Yhdistelmärajotukset E7 kohta 4.1)
- Hoitolaitoksissa savukaasujen leviämistä rajoitetaan savunrajoittimilla majoitushuoneiden välillä. Lisäksi rajoittaminen on perusteltua myös muissa tiloissa, jotka on tarkoitettu henkilöille, joiden poistumismahdollisuudet alentuneen toimintakyvyn seurauksena ovat tavanomaista huonommat. (E7 kohta 6.1 ja 6.2)
- Savukaasujen leviäminen palo-osastosta toiseen rajoitetaan asunnoissa, paikkaluvultaan yli 25 henkilön hoitolaitoksissa ja päivähoitolaitoksissa. (E7 kohta 6.3)

5. Palotarkastustoiminta ja valvonta

Hoitolaitos tyyppiset sosiaalipalvelutilat ovat erityiskohteita, jotka tulee tarkastaa vuosittain. Pelastusviranomaisella on oikeus määrätä varokeinoista ihmisten turvaamiseksi onnettomuuden varalta. (Pelastuslaki 30 §) Palotarkastuksen yhteydessä havaitut puutteet määrätään korjattavaksi. Jos puutteita ei heti saada korjatuksi, annetaan korjaamiselle määräaika. ((Pelastuslaki 38 §) Palotarkastuksen yhteydessä tarkastetaan myös kohteen pelastussuunnitelma ja testataan tarvittaessa henkilöstön valmius toimia onnettomuustilanteissa. Lisäksi kohteissa tulee pitää turvallisuusasioihin liittyvää koulutusta, harjoituksia sekä perehdyttää uusihenkilöstö välittömästi kohteen turvallisuussuunnitelmaan.

6. Palokunnan toimintavalmiusaika

Alueen pelastuslaitoksen on selvitettävä palokunnan toimintavalmiusaika näihin kohteisiin, sekä otettava se huomioon omien suunnitelmien laatimisessa. Suurempi riskisiin kohteisiin tulee laatia näitä koskeva oma hälytysohjeensa ja vasteensa. Kohteen ylläpitäjän tietoon tulee saattaa myös tieto, missä ajassa palokunta kyseisen kohteen saavuttaa.

Mikäli palokunnan toimintavalmiusaika kyseisiin kohteisiin on suurempi kuin kymmenen minuuttia, tulee tällöin kiinnittää erityistä huomiota kohteen tehokkaaseen alkusammutuskalustoon ja sen käytön koulutukseen. Hyvillä rakenteellisilla palonehkäisyn ratkaisuilla voidaan palon leviämisenopeutta tehokkaasti hidastaa ja samalla lisätä palokunnan mahdollisuuksia pelastaa vaarassa olevia ihmisiä ja omaisuutta kohteessa. Lisäksi tällaisiin kohteisiin on syytä aina suositella asennettavaksi automaattinen sammutuslaitteisto, vaikkei turvallisuusselvitys sitä edellyttäisikään.

7. Turvallisuus- ja pelastussuunnitelma

Pelastuslain uudistuksen myötä aiemmin voimassa olleessa pelastustoimilaisessa tarkoitettua turvallisuussuunnitelmaa kutsutaan nykyään pelastussuunnitelmaksi. Sisäasianministeriön julkaisemassa uudessa turvallisuussuunniteluoppaassa kuitenkin tähdenetään turvallisuuden kokonaissuunnittelua, jossa pelastussuunnitelma on yksi osa toimintayksikköön laadittavaa turvallisuussuunnitelmaa. Turvallisuussuunnitelman lähtökohtana on riskinarviointi toimintayksikössä ja organisaatiossa, jossa uhkatekijöitä on tarkasteltu pelastuslain edellyttämiä asioita laajemmin.

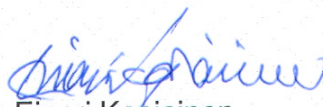
Pelastussuunnitelmasta on pelastuslain 10 §:n mukaan selvittävä:

1. Ennakoitavat vaaratilanteet ja niiden vaikutukset.
2. Toimenpiteet vaaratilanteiden ehkäisemiseksi.
3. Poistumis- ja suojautumismahdollisuudet sekä sammutus- ja pelastustehävien järjestelyt.
4. Turvallisuushenkilöstö, sen varaaminen ja kouluttaminen sekä muun henkilöstön tai asukkaiden perehdyttäminen suunnitelmaan.

5. Tarvittava materiaali kuten alkusammutus-, pelastus-, ja raivauskalusto, henkilösuojaimet ja ensiaputarvikkeet sen mukaan kuin ennakoitujen vaaratilanteiden perusteella on tarpeen.
6. Ohjeet erilaisia onnettomuus-, vaara- ja vahinkotilanteita varten.
7. Miten suunnitelmaan sisältyvät tiedot saatetaan asianomaisten tietoon.

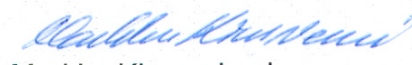
Pelastussuunnitelmassa on selvitettävä lisäksi erikseen, miten rakennuksessa tai tilassa olevien heikentynyt toimintakyky otetaan huomioon vaaratilanteisiin varautumisessa. Pelastussuunnitelmassa on tarpeen mukaan otettava huomioon myös kohteen mahdollinen tavanomaisesta poikkeava käyttö.

Pelastusylitarkastaja

Einari Kapiainen

Pelastustarkastaja

Markku Kirvesniemi

LÄHTEET: Pelastuslaki 486/13.6.2003 ja valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 787/4.9.2003

E1 Suomen rakentamismääräyskokoelma: Ympäristöministeriön asetus rakennusten paloturvallisuudesta

E7 Suomen rakentamismääräyskokoelma: Ympäristöministeriön asetus ilmanvaihtolaitteistojen paloturvallisuudesta

Sosiaali- ja terveysministeriön oppaita 2005:13: Turvallisuussuunnitteluopas sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköille

Lastensuojelun yksityisten palvelujen valvontatyöryhmän muistio: Työryhmämuistioita 2001:29

Onnettomuustutkintakeskuksen tutkintaselostus A2/1999 Y osa III : Turvallisuustilanne vanhusten asumisessa ja suositukset sen parantamiseksi

VTT tiedote: Sisusteiden paloturvallisuus

JAKELU: Etelä-Suomen läänin alueen:

- pelastuslaitokset
- kuntien rakennus- ja sosiaali- ja terveysvalvontaviranomaiset
- yksityiset sosiaalipalveluntuottajat

TIEDOKSI: Sisäasiainministeriö/Pelastusosasto
Etelä-Suomen lääninhallitus/: (Hämeenlinna, Helsinki, Kouvola)
- Pelastusosasto
- Sosiaali- ja terveysosasto
Lääninhallitusten pelastusosastot